

BİR TAŞLICALI YAHYÂ MESELESİ

HASAN KAPLAN
NECMİYE ÖZBEK ARSLAN
FAZİLE EREN KAYA

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2024, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 408

Edebiyat: 213

ISBN 978-625-6063-73-0

Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2024

Yazarlar: Hasan Kaplan
Necmiye Özbek Arslan
Fazile Eren Kaya

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.

(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Bir Taşlıcalı Yahyâ Meselesi

Yazarlar: Hasan Kaplan (Doç. Dr.), Necmiye Özbek Arslan (Dr. Öğr. Üyesi),
Fazile Eren Kaya (Dr. Öğr. Üyesi)

İstanbul : DBY Yayınları, 2024.

284 s. ; 13,5 x 21,0 cm (DBY Yayınları ; No. 408)

ISBN 978-625-6063-73-0

1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı 3- Şiir 4- Taşlıcalı Yahyâ

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

Kısaltmalar	6
Sebeb-i Telif Yerine	13
Taşlıcalı Yahyâ'nın Şi'r-i Siyahı	17
(Necmiye Özbek Arslan)	
Hüzün Giysisi Olarak Kara Çul	17
Benzetme Unsuru Olarak Kara Şâl	19
Siyâh Câme	21
Siyâh-Pûş	23
Bedduamdır Karalar Geysün Ol Şüh	25
Yas Giysisi Olarak Karalar Giymek	26
"Altun Baş"lılar da Giyer Bir Siyeh-Pûş	29
Bir Benzetme Unsuru Olarak "Kâbe"	30
(Necmiye Özbek Arslan)	
Kâbe'dir Yâr Eşiği Yüzüm Süresim Gelir: Kâbe-Sevgilinin	
Bulunduğu Mekân	32
Vücudı Kâbesinden Berk Urur Nûr: Sevgilinin Bir Özelliği Olarak	
Kâbe	35
Yıkmağa Kasd Etme Gönüm Kâbesin: Kâbe-Gönül İlişkisi	36
Kâbe Sultanısın Ey Şâh: Ünvan Olarak Kâbe	38
Aşk Kâbe'sinin Yolunu Âmâ Ne Bilsin?	40
Siyah Beyaz Bir Tablo I: Sevgili ve Kara Atı	42
(Hasan Kaplan)	
Siyah Beyaz Bir Tablo II: Sakala Methiye	46
(Hasan Kaplan)	
Sakala Methiye	47
Sakal Yüze Güzellik Verir	48

Sakal Yüze Nur Verir	48
Ölümün Habercisi.....	49
Sakala Benzetme	51
Kar.....	51
Bulut.....	51
Güneş Işığı.....	51
Tan Yeri.....	52
Köpük	52
Dalga.....	52
Kanat.....	53
Yelken	53
Yasemin	53
Kefen.....	53
Göklere Erişdi Âsumânî Câme	55
<i>(Necmiye Özbek Arslan)</i>	
Ak Câme /Ak Libâs	60
<i>(Necmiye Özbek Arslan)</i>	
Ak Dülbenti Düştü Yârin Saçımdan	64
<i>(Necmiye Özbek Arslan)</i>	
Şemsî Dülbent Takar Gün Yüzlü Güzel.....	67
Selimî Sarsa Dülbendin.....	67
Ak Sancak	69
<i>(Hasan Kaplan)</i>	
Osmanlı Sancakları.....	69
Ak Sancak Osmanlıların Bir Sancağıdır	72
Cihat İlanında Açılır	73
Sancağa Benzetme.....	75
Ak Sancak-Parmak	75
Ak Sancak-Minare	75
Ak Sancak-Güneş	76
Budin Şehbazı	78
<i>(Hasan Kaplan)</i>	
Budın'ın Fethi	82
Budın Erlerine Övgü	83
Budın Şehbazı.....	84
Bir Övünme Göstergesi Olarak Coğrafya ve Alıcı Kuşlar	88

Yahyâ Bey'in Bir Gazeli Tanıklığında "Koçu"	91
<i>(Hasan Kaplan)</i>	
Koçu Nedir?.....	92
Koçu Methiyesi.....	95
Taşlıcalı Yahyâ Divan'ında Bağdat'ın Görünüşü	99
<i>(Fazile Eren Kaya)</i>	
Olmaz İmiş Âşika Bağdâd Irak.....	99
Kabr-i İmâm-ı Âzam.....	102
Yapdı Bir Köprü Şat'a.....	103
Yahyâ Bey'in Kasidelerinde Tebriz Seferi'ne İlişkin Bilgiler	108
<i>(Fazile Eren Kaya)</i>	
Emîrâne Ziyâfet	110
Çıkageldi Gözünün Nûrı Acem Şâhının.....	112
Gitdi fi Nâr-ı Cehennem	113
Çâr Yârı Sevmeyen Sünniye Hiç Olur mı Yâr	114
Taşlıcalı Yahyâ'nın Kendine Bakışı	116
<i>(Fazile Eren Kaya)</i>	
Divanum Oldı Hasb-i Hâl.....	116
Bir Matbaha İrişdi Yolum	122
Bir Tağılmaz Âli Divân.....	125
Bir Zahit Tipi Olarak "Taşlıcalı Yahyâ"	129
<i>(Necmiye Özbek Arslan)</i>	
Mescide Gel Zâhidâ Ma'nide Hak Divânıdır: Terk-i Dünyâ	130
Zâhidâ Ehl-i Sülûkun Budur Evvel Pâyesi/ Nasihatler.....	132
Nûş Etme Ol Meyi ki Sonunda Humâr Ola: Terk-i Şarâb	134
Kemânçenün Sanemi Sındı Yandı Âteşe 'Üd: Terk-i Mûsikî	136
Bir Mahbup Yahut Dost: Kurt	140
<i>(Hasan Kaplan)</i>	
Nola Kurdu Seversem	141
Kurda Sözümler Var	142
Kurdun Ovada İşi Ne?	143
Biz Koyun Âşıkıyız.....	145
Kimdir Bu Kurt?.....	146

Mahbuba Ruhsat Evlenmeye Methiye	150
<i>(Hasan Kaplan)</i>	
Yahyâ Bey'in Kadına Bakışı.....	154
Bir Evlilik Methiyesi.....	156
Divan-ı Yahyâ'da Âşığın Vasiyeti Böyle Olur	159
<i>(Hasan Kaplan)</i>	
Musahipler Ölürsen Ağlaşıp Feryat Edin.....	161
Öldüğümü İştince Yâr Safalar Sürsün.....	162
Yâr ile Mezarımın Çevresini Seyran Edin.....	162
Yârin Evine Doğru Cenazemi Götürün.....	163
Can Verirken Sevgilinin Adını Telkin Eyleyin.....	164
Delî Gönülüm Gibi Evimi Viran Edin.....	165
Ben Ölürsen Sevgili İçin Dua Edin.....	165
Yahyâ Divan'ında "Hatt"ın Sanatlı Kullanımı	167
<i>(Fazile Eren Kaya)</i>	
Hatt-ı Nâme.....	173
Cibrîl Kanadı Gibi	177
<i>(Fazile Eren Kaya)</i>	
Bir Gençine-i Nihân: Tılsım	183
<i>(Necmiye Özbek Arslan)</i>	
Yahyâ Bey'in Has Bahçesinde Bir "Sümbül"	187
<i>(Necmiye Özbek Arslan)</i>	
Yârin Karanfiline Nedir Müşabih Olan?	191
<i>(Necmiye Özbek Arslan)</i>	
Yahyâ Bey'in Divan Bağından Bir Meyve: Turunc	195
<i>(Hasan Kaplan)</i>	
Gül Bahçesinin Süsü, Gökyüzünün Yıldızı.....	196
Gökyüzünün Ay ve Güneşi.....	197
Sararmış Âşık ve Çevgan.....	197
Tanrı Korkusundan Sararmış Riyazet Ehli.....	198
Şehla Bakışlı Yıldız.....	199

Yahyâ Bey'in Divan Sofrasından Ulu Bir Nimet: Güllaç	201
<i>(Hasan Kaplan)</i>	
Devlet Ehlinin Gıdasıdır Güllaç.....	203
Fakire Ulu Bir Gıdadır Güllaç.....	204
Bağrı Yufka, Şefkat Ehlidir Güllaç.....	205
Tatlı Dilli, Alçak Gönüllü Bir Âlimdir Güllaç.....	206
Hikmet Sahiplerinin Toplanmasına Vesiledir Güllaç.....	206
Taşlıcah Yahyâ'nın Göklere Bakışı	208
<i>(Fazile Eren Kaya)</i>	
Tokuz Eflâki Yakar Âh-ı Derûn.....	209
Encüm-i Sa'd ile İdenler Kırân.....	213
Dermend Eyler idi Encüm-i Nahs ile Kırân.....	216
Âlemün Sâhib-kırânı Han Süleymândur Gelen.....	218
Dumanlı Dağ Gibiyiz: Yahyâ Bey'in Dağlara Bakışı	220
<i>(Hasan Kaplan)</i>	
Dumanlı Dağlar.....	221
Karlı Dağlar.....	223
Güneşli Dağlar.....	224
Akarsulu Dağlar.....	224
Rüzgârlı Dağlar.....	225
Yankılı Dağlar.....	225
Gök Gürültülü Dağlar.....	226
Demir Dağlar.....	227
Ulu Dağlar.....	227
Dağlar Kadar.....	228
Dağlara Düşmek.....	229
Dağlara Düşürmek.....	231
Dağlara Kaçmak.....	232
Dağlara Salmak.....	232
Dağlara Sürmek.....	233
Dağlara Dağılmak.....	234
Bir Havuz Kullanım Kılavuzu: Yahyâ Bey'in "Kapluca" Redifli Gazeli	235
<i>(Hasan Kaplan)</i>	
Sarhoşlar, Esrar Müptelaları ve Tembeller Girmesin.....	236

Yüzme Bilmeyenler Girmesin.....	237
Tiryakiler Girmesin	238
Şaşılar Girmesin.....	239
Rakip Girmesin.....	239
Yad El Girmesin	240

Yahyâ Bey'in *Divan*'ında Harf Oyunları ve Sese-Söze-Simgeye

Dönüşen Bir Harf Olarak “Dâl”	242
--	-----

(Hasan Kaplan)

Yahyâ Bey Divan'ında Harf Oyunları.....	244
Harfleri ve Benzeyenlerini Birlikte Zikrederek Kelimeyi Ortaya Çıkarma	244
Kelimeye Harf Ekleyerek veya Kelimeden Harf Çıkararak Oyun Yapma	246
Harflerin Kelimelerdeki Yerlerine Göre Yapılan Oyunlar.....	247
Yazı İşaretleri ile Oyun Yapma.....	252
Sese-Söze-Simgeye Dönüşen Bir Harf Olarak Dâl.....	254
İkiye Bükülmüş Belin/Boyun Simgesi Olarak Dâl	254
Eğilmiş Bir Bedenin Tazim Gösterisi Olarak Dâl	256
Âşğın Boyu ve Sevgilinin Atının Ayak İzinin (Nalın) Simgesi Olarak Dâl	257
Sevgilinin Ayak (Ayakkabı) İzinin Simgesi Olarak Dâl	259
Hilalin Simgesi Olarak Dâl.....	261
Düşünce İçindeki İnsanın Simgesi Olarak Dâl	261
Kulluğun/İbadetin Nişanesi ve Simgesi Olarak Dâl.....	262
İbadetteki Secde Hâlinin Simgesi Olarak Dâl.....	264
Yokluğun Simgesi Olarak Dâl.....	267

Kaynakça	273
-----------------------	-----

Sebeb-i Telif Yerine

Arnavutluk'tan devşirilerek İstanbul'a getirilmiş bir gencin hikâyesi bu. Adına Yahyâ denilen ancak geldiği yerin taşlık bir yer olması nedeniyle hafızalara Taşlıcalı Yahyâ olarak kazınan bu genç, on altıncı yüzyılda pek çok şairin arasından sıyrılıp ismini bugüne taşıyabilecek derinlikte şiirler kaleme almıştır. Âşık Çelebi'nin ifadesiyle “tâlimhâneyi muallimhâne” bilmek suretiyle pek çok âlim ve şairden ders alarak kendisini hem şiirde hem de ilimde geliştirmeyi şiar edinmiş bir delikanlıdır. Aynı zamanda asker kimliği de olan Yahyâ'nın *Divan*'ı da hamsesi de başkalarından daha başkaca yazdığını gösterecek özgünlükte beyitlerle işlenmiştir. Onun şiirleri gençlik döneminde yazdığı âşıkane gazellerden Uryânî Mehmed Dede'ye intisap ettikten sonra yazmış olduğu dinî-tasavvufî söylemlere ve rindane şiirlere kadar okuyucuya oldukça renkli bir hayal dünyası sunmaktadır. Özellikle *Divan*'ı onun hayat hikâyesinin izlerini görebileceğimiz küçük bir Yahyâ serencâmı niteliğindedir.

Yahyâ Bey'in *Divan*'ı, onun her türden kimliğini havi (şair, asker, derviş, âşık, rint...) şiirlerini içermektedir. Katıldığı askerî seferleri uzun uzun anlatan ve şiirlerini epik bir mahiyete büründüren şair, savaş ortamındaki sevgilisini renkli elbiseler (âsumânî, gülgûnî ve ak câmeler, gök destmâller, mâi ridâlar) içinde siyah atının üze-

rinde sunmayı ihmal etmez. Seferden sefere koşsa da tabiattaki güzellikleri bazen dekoratif bazen de hakiki bir öge olarak şiirine taşır. Bir sümbül yahut bir karanfil müstakil olarak şiirine konu olur. Uzun yıllar yaşamının verdiği tecrübeleri hikmetli söyleyişler ile taçlandırır, ileri yaşlarda dâhil olduğu tasavvufun etkisiyle şiirinin kapılarını sufiyane söyleyişe açar. Onu bazı şiirlerinde tevekkül ve teslimiyet içinde görsek de zaman zaman hâlinden ve değerinin bilinmediğinden şikâyet ettiği de olmuştur. Yahyâ Bey zarif söyleyişlerini bozmadan bazen bir müdafaaname veya şikâyetname yazar bazen de hakını aramak için sultanı dahi hicveder. Şair murabballarında Nedim’i müjdeleyen bir zarafetle karşımıza çıkarken asker kimliğine mağlup olup hamasi söylemlerini bir musammatta yahut bir gazelde söylemekten geri durmaz. Geleneğin çizdiği rint tipiyle şiirler söylese de içki ve musikiye yönelik tavrıyla ezberimizi bozar. Yahyâ’yı okurken bazen kendinizi bir tablonun karşısında bulursunuz bazen de bir hareketin parçası olursunuz. Rumeli şairlerinin coşkun ve samimi söyleyişi, onun üslubunun bir yönünü oluşturur lakin o tam anlamıyla nevi şahsına münhasır bir şairdir.

Bütün bu Yahyâ söylemlerinden azade olarak onun üslubunu ve kimliğini bir tarafa bırakırsak elinizde tuttuğunuz bu çalışmanın nasıl şekillendiğini anlatmak yerinde olacaktır. *Yahyâ Divanı*’nı okuduğumuz bir mecliste beyitleri okuyup anlamlandırmaya çalışırken hissettiğimiz hayret ve hayranlık duygusu “Neden bu duyguyu herkesle paylaşmıyoruz?” sorusunu daha dile getirmeden göz göze gelmemizle başladı diyebiliriz. Bu zihnî hissiyatı eyleme geçiren ilk cümle ise Doç. Dr. Hasan Kaplan’ın ağzından “Taşlıcalı Yahyâ Bey’le ilgili bir çalışma yapalım mı?” teklifiyle dökülür. Hasan Kaplan’ın hâli; “Bu çalışma öyle bir eser olsun ki insanlar baştan sona okumasın sadece. Dimağlarında kalan telezüzle kitabı açıp istedikleri herhangi bir sayfadan da okuyabilsinler, beyitlerin tadına varabilsinler, bizim hissettiğimiz heyecanı hissedebilsinler. Ama öyle sistematik bir tahlil de olmasın”dı. Bu fikir hepimizi heyecanlandırdı. İlk İlahî

emrin sırrına vakıf olarak defalarca okuduğumuz *Divan* dışında, Taşlıcalı Yahyâ hakkında daha fazla bilgi edinebileceğimiz mesneviler ve ondan bahseden tezkireler şairin anlam dünyasına girebilmek konusunda reh-nümâmız oldu.

Yahyâ’nın şiirlerindeki orijinal imajlar üzerine konuşurken, hakkında pek çok çalışma yapılmış olsa da şairin *Divan*’ı üzerine hâlâ söylenecek sözlerin var olduğunu gördük. Elbette sınırlı bir divan içerisinde pek çok konu daha önce işlenmişti ama biz yeni bir bakış açısıyla söylenmemişi söylemeyi mesele edindik. Herkes kendi üslubunca etkilendiği beyitleri heyecanla sıralarken konu paylaşımını da yapmış olduk. Hasan Kaplan *Divan*’dan daha çok sosyal hayata bakan konuları seçip Yahyâ’nın şiirini farklı şairlerle de kıyaslayarak oldukça ilgi çekici başlıklara imza attı. Necmiye Özbek Arslan Kâbe’den zahide, siyahtan beyaza, çiçeklerden tılsımlara oldukça renkli, bir o kadar da romantik ve sufiyane konuyu çoğunlukla *Divan*’daki şiir örneklerinden yola çıkarak akıcı bir şekilde anlattı. Fazile Eren Kaya ise şairin tarihî şahsiyetine odaklanarak daha çok nişancı ve asker yönünü ortaya çıkaran şiirleri üzerinde durdu. Ele alınan konular elbette bu kadarla sınırlı kalmadı. Yahyâ’nın renkli ve çok yönlü kimliğini ortaya koymaya çalıştığımız bu çalışma okuması kolay ve zevkli kısa yazılardan oluşmaktadır. İçindekiler bölümünde göreceğiniz üzere geniş bir yelpazede yazılmış olan 30’a yakın başlık, okuyucuya şair ve *Divan*’ı hakkında geniş bir perspektif sunmaktadır.

Kimi zaman daha akademik kimi zamansa deneme üslubuna yakın sözleri bulabileceğiniz bu çalışmada ilk teşekkür bu projede çalışmamız konusunda ısrar eden ve kitapta büyük emeği olan Hasan Kaplan’adır.

Bu kitap yazılırken Yahyâ Bey’le o kadar hemhâl olduk ki zaman zaman eşlerimizi ve evlatlarımızı ihmal ettik. Bize anlayış gösterip destek olan eşlerimize ve her biri gözümüzün nuru olan yavrularımıza da teşekkür ederiz.

Son teşekkürümüz de kelimeleriyle gözümüzün önünde tablolar çizen, renkli gözlemleriyle tarihi aydınlatan, berceste beyitleriyle gözlerimizi dolduran, okumaktan ve hakkında yazmaktan çok keyif duyduğumuz Taşlıcalı Yahyâ Bey'e. Ruhu şâd, mekânı cennet olsun.

Ankara, 2024

Kaynakça

- Abdülaziz Bey (1995). *Osmanlı Âdet, Merâsim ve Tâbirleri Toplum Hayatı*, haz. Kazım Arısan, Duygu Arısan Günay, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Açıkgöz, Namık (2017). *Riyâzî 's-Şuara (Tezkireti 's-Şuara)*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 24.06.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-191371/riyazi-riyazus-suaratezkiretus-suara.html>
- Aka, Belde (2020). Divan Şiirinde Kaplıca Redifli Gazeller, *Journal of Turkish Language and Literature*, 6/1: 1-15.
- Aktaş, Ali (1996). *Yetim Divânı İnceleme-Metin*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akün, Ömer Faruk (1994). Divan Edebiyatı, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 9, İstanbul: TDV Yayınları, 389-427.
- Alan, Hayrunisa (2019). Sâhipkıran, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. Ek2, Ankara: TDV Yayınları, s. 443-444.
- Âlî, Gelibolulu Mustafa (2024). *Künhü'l-Ahbâr 4. Rükün*, haz. Suat Donuk, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Aliev, Saleh Muhammedoğlu (1995). Elkas Mirza, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 11, İstanbul: TDV Yay., s. 55.
- Alkaya, M. Akif (1996). *Taşlıcalı Yahyâ Kitâb-ı Usûl*, Yüksek Lisans Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alparslan, Ali (1996). Gubârî, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 14, İstanbul: TDV Yayınları, s. 167.
- And, Metin (2008). *Minyatürlerle Osmanlı-İslam Mitolojyası*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Andrews, Walter G. ve Mehmet Kalpaklı (2018). *Sevgililer Çağı Erken Modern Osmanlı-Avrupa Kültürü ve Toplumunda Aşk ve Sevgili*, çev. N. Zeynep Yelçe, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Argit İpşirli, Betül (2015). Osmanlı İstanbul'unda Giyim Kuşam, *Antikçağdan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi*, ed. Coşkun Yılmaz, C. 4, s. 230-263.

- Armutlu, Sadık (1998). *Zâtî'nin Şem u Pervâne'si (İnceleme-Metin)*, Doktora Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arslan, Mehmet (2008). *Osmanlı Saray Düğünleri ve Şenlikler 1 Manzum Sürnâmeler*, İstanbul: Sarayburnu Kitaplığı.
- Aslan, Üzeyir (2008). Osmanlı Şiirinde Nokta, *Kültür Tarihinde Gizli Diller ve Şifreler*, haz. Emine Görsoy Naskali-Erdal Şahin, İstanbul: Picus Yayıncılık, 294-310.
- Avşar, Ziya (2017). *Revânî Dîvânı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 24.06.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196374/revani-divani.html>
- Aydemir, Yaşar (2000). *Behiştî Dîvânı*, Ankara: MEB Yayınları.
- Aydemir, Yaşar (2017). *Ravzî Dîvânı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 24.06.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196580/ravzi-divani.html>
- Aydın, Abdullah (2009). *Hanyalı Nûrî Osmân ve Divanı*, Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, Abdullah (2015). Klasik Türk Edebiyatında Evliliğe Dair Menfi Düşünceler, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 15: 103-132.
- Ayvazoğlu, Beşir (2013). *Aşk Estetiği*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- Bachelard, Gaston (2008). *Mekânın Poetikası*, çev. Alp Tümertekin, İstanbul: İthaki Yayınları.
- Bahadır, Savaşkan Cem (2012). *16. Yüzyıl Klasik Türk Şiirinde Şarap ve Şarapla İlgili Unsurlar*, Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bal, Esra (2019). *Karamanlı Sabûhî Divanı (İnceleme, Tenkitli Metin ve Dil İçi Çeviri)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başaran, Burcu (2021). Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir Arada Yaşama Kültürüne Bağlı Olarak Gelişen Müslüman ve Gayrimüslim Kıyafetleri, *Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi*, 14/36: 1367-1383.
- Batıslam, H. Dilek (2007). Tarih ve Kültür Kaynağı Olarak Hasb-i Hâller, *TÜBAR*, XXII: 29-42.
- Baykal, Ebru (2008). *Osmanlılarda Törenler*, Yüksek Lisans Tezi, Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilkan, Ali Fuat (2011). *Nabi Divanı I*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Bozkurt, Kenan (2022). *Fuzulî'de Güzellik Tasavvuru*, Ankara: Sonçağ Akademi.
- Bozyiğit, Esra (2021). *Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı (İnceleme - Tenkitli Metin - Nesre Çeviri - Sözlük)*, Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Can, Şefik (2012). *Konularına Göre Açıklamalı Mesnevi Tercümesi*, C. 1-2, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Canım, Rıdvan (2016). *Divan Edebiyatının Kaynakları*, İstanbul: Akıl Fikir Yayınları.
- Ceyhan, Semih (2012). Vakıt, *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C. 42, İstanbul: TDV Yay., 491-492.

- Ceylan, Ömür (2000). *Tasavvufî Şiir Şerhleri*, İstanbul: Kitabevi.
- Coşkun, Ali Osman (2000). Klasik Şiirimizde Vasiyet Geleneği, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, 29/1: 61-69.
- Çağlayan, Bünyamin (1989). *Yahyâ Bey Dîvânı'nda Maddî Kültür Unsurları*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakır, Mümine (2014). Taşlıcalı Yahyâ Bey'in Kasidelerinde Katıldığı Savaşların Akisleri, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11/28: 69-83.
- Çakır, Zehrâ Vildan (1998). *Hevâyî (Abdurrahman, Kubûrî-zâde) Dîvânı'nın Tenkidli Metni ve İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çapan, Pervin (2000). Yahyâ Bey Divanı'nda Estetik ve Kültürel Bir Değer Olarak Giyim Kuşam ve Renk Unsurları, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 3: 169-198.
- Çavuşoğlu, Mehmed (1969). Taşlıcalı Dukakin-zâde Yahya Bey'in İstanbul Şehrengizi, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 17: 73-108.
- Çavuşoğlu, Mehmed (1977). *Yahyâ Bey Dîvan Tenkidli Basım*, İstanbul: İstanbul Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Çavuşoğlu, Mehmed (1979). *Yahyâ Bey Yûsuf ile Zelihâ*, İstanbul: İstanbul Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Çavuşoğlu, Mehmed (1983). *Yahyâ Bey ve Dîvânından Örnekler*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Çavuşoğlu, Mehmet (1986). Kaside, *Türk Dili Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*, 415, 416, 417: 17-77.
- Çavuşoğlu, Mehmed ve M. Ali Tanyeri (1987). *Zatî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı III. Cild*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Çavuşoğlu, Mehmed ve M. Ali Tanyeri (1990). *Üsküblü İshâk Çelebi Dîvan Tenkidli Basım*, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları.
- Çavuşoğlu, Mehmed ve M. Ali Tanyeri (2023). *Hayretî Dîvân*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 19.10.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-356054/hayreti-divani.html>
- Çelebi, İlyas (2012). Tılsım, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 41, İstanbul: TDV Yay., 91-94.
- Çelebioğlu, Amil (1988). Fuzulî'nin Bir Beyti Üzerine Bazı Düşünceler, *The Journal Of Ottoman Studies*, VII-VIII: 199-210.
- Çelebioğlu, Amil (1998). Harflere Dair, *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları*, İstanbul: MEB Yayınları, 599-606.
- Çetin, Firdevs (2011). *Batılı Seyyahlara Göre İstanbul'un Gayrimüslim Ahalisi (1553-1673)*, Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çetin, Nihad M. (1989). Aklâm-ı Sitte, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 2, İstanbul: TDV Yay., 276-280.
- Çetinkaya, Ülkü (2008). Divan Edebiyatında Kadına Genel Bakış, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3/4: 279-334.

- Çınar, Bekir (2003). Türk Edebiyatında Vasiyetnâmeler ve İki Şair (Tıflı/Tarzî) Arasında Kalan Bir Vasiyetnâme, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 9: 115-140.
- Çınar, Beytullah (2019). Taşlıcalı Yahyâ'nın Gazellerinde Yaşlılık, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 23/1: 193-208.
- Çoruk, Ali Şükür (2017). *Balkhane Nazırı Ali Rıza Bey Eski Zamanlarda İstanbul Hayatı*, 5. bs., İstanbul: Kitabevi.
- Demirel, Mustafa (2008). Eski Türk Edebiyatında Harflerin Dili, *Kültür Tarihimizde Gizli Diller ve Şifreler*, haz. Emine Görsoy Naskali-Erdal Şahin, İstanbul: Pîcus Yayıncılık, 251-264.
- Demirkazık, H. İbrahim (2014). Me'âlî Divanı'nda Harf ve Kelime Oyunları, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7/33: 94-109.
- Derman, M. Uğur (2010). Ta'lik, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 39, İstanbul: TDV Yay., 507-508.
- Dilçin, Cem (1983). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara: TDK Yayınları.
- Dilçin, Cem (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara: TDK Yayınları.
- Dilek, Yeşim (2022). Eski Mezopotamya ve Eski Mısır'da Mavi Renk Kullanımının Sembolik Anlamları, *OANNES – Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 4/1: 163-179.
- Doğan, Hüseyin (2022). Orta Çağ Türk Şiirinde “Sünbül” İmgesi Üzerine Bir Değerlendirme, *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6/26: 170-187.
- Dündar, Abdülhamit (2021). Bir Mezopotamya Şehri Olarak Bağdat: Dairevi Şehrin Kuruluşu ve Mimari Özellikleri, *İslam Araştırmaları Dergisi*, 46: 1-58.
- Efe, Zahide (2019). Müellifleri Meçhul İki Şehrengiz: Üsküp ve Budin Şehrengizleri, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 23: 271-314.
- Ercan, Yavuz (1990). Osmanlı İmparatorluğunda Gayrimüslimlerin Giyim, Mesken ve Davranış Hukuku, *OTAM Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 1/1: 117-125.
- Erdoğan, Mehtap (2018). *Güzellik Unsurlarıyla Divan Şiirinde Sevgili*, İstanbul: Kitabevi.
- Erduran, Zeynep (2006). *Evliya Çelebi Seyahatname'sine Göre İstanbul'da Esnaf, Zanaat ve Ticaret (Açıklamalı Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eren Kaya, Fazile (2018). *Hamidî, Hurşid ü Hâver Part 1*, ed. Cemal Kafadar, Gönül Alpay Tekin, Harvard University: Department of Near Eastern Languages and Civilizations.
- Ergin, Muharrem (1971). *Dede Korkut Kitabı*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Ertek Morkoç, Yasemin (2010). Taşlıcalı Yahyâ'nın Divanına Yansıyan Rumeli, *Uluslararası Balkanlarda Türk Varlığı Sempozyumu – II, Bildiriler II. Cilt*, haz. Ünal Şenel, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Yayını, 176-188.
- Ertünel, İsmail E. (2018). *Tâci-Zâde Ca'fer Çelebi Divanı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 24.06.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-211662/taci-zade-cafer-celebi-divani.html>
- Eyüboğlu, İsmet Zeki (1991). *Divan Şiirinde Sapık Sevgi*, İstanbul: Broy Yayınları.
- Gazâlî (1973). *İhyâ'u 'Ulûmi'd-Dîn*, çev. Ahmed Serdaroglu, İstanbul: Bedir Yayımevi.

- Gök, Taner (2017). On Altıncı Asırda Bir Şehir Övgüsü: Budin, *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı*, 23: 119-131.
- Gönel, Hüseyin (2010). Divan Şiirinde Sevgiliye Dair, *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5/3: 208-222.
- Gülcü, Erdinç (2023). *Osmanlı İdaresinde Bağdat 1534-1623 (İdari ve Fiziki Yapı)*, Ankara: İksad Yayınları.
- Gülhan, Abdülkerim (2008). Divan Şiirinde Meyveler ve Meyvelerden Hareketle Yapılan Teşbih ve Mecazlar, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3/5: 345-375.
- Gürer, Dilaver (2010). Şibli, Ebû Bekir, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 39, İstanbul: TDV Yay., 125-126.
- Gürgen, Arif ve Mehmet Göktaş (2023). Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı'nda Hayâlî Bey Eleştirisi, *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature]*, 18: 234-251.
- Hacıgökmen, Mehmet Ali (2013). Türklere Yas Adeti Temelleri ve Sonuçları, *Tarihçiliğe Adanmış Bir Ömür, Prof. Dr. Nejat Göyünç'e Armağan*, ed. Hasan Bahar, Mustafa Toker vd., Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.
- Halaçoğlu, Yusuf (1991). Bağdat, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 4, İstanbul: TDV Yay., 433-437.
- Harmancı, M. Esat (2017). *Muhabbet-nâme (Vâmık u Azrâ)*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 20.10.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-200021/manisali-camii-muhabbet-name-vamik-u-azra.html>
- Harmancı, M. Esat ve Gülçin Tanrıbuyurdu (2023). *Taşlıcalı Yahyâ Şâh u Gedâ*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 26.10.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-350647/sah-u-geda.html>
- Horata, Osman (2021). Taşlıcalı Yahyâ ve Cinânî'nin “Turunç” Redifli Gazelleri, *Prof. Dr. M. Fatih Köksal'a Armağan*, ed. Giyâsi Babaarslan-Serpil Mutlu Kırılı-Oğuzhan Kırılı-Meltem Yılmaz, İstanbul: DBY Yayınları, 2/589-600.
- Husain, Faisal H. (2023). *Sultan 'ın Nehirleri Osmanlı İmparatorluğu'nda Dicle ve Fırat*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- İşıkhan, Dilek (2022). Gökyüzünün En Zarif ve Estetik Gezegeni: Zühre, *KÜLTÜRK*, 5: 21-34.
- İşın, Priscilla Mary (2017). *Osmanlı Mutfak Sözlüğü*, İstanbul: Kitap Yayımevi.
- İltar, Gazanfer (2015). Giresun Müzesindeki Osmanlı Dönemi Sancak Alemleri, *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 1/1: 95-118.
- İnalçık, Halil (1980). Osmanlı Pamuklu Pazarı, Hindistan ve İngiltere: Pazar Rekabetinde Emek Maliyetinin Rolü, *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 1979-1980 Özel Sayısı: 1-72.
- İnalçık, Halil (2011). *Şair ve Patron*, İstanbul: Doğu-Batı Yayınları.
- İpşirli, Mehmet (1999). *Selânikî Mustafa Efendi Tarih-i Selânikî*, Ankara: TTK Yayınları.
- İrtem, Çiğdem (2014). *Osmanlı Kültüründe Renk Kavramı ve Sosyal Yapıya Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- İsen, Mustafa (2017). *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 24.06.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194288/kunhul-ahbarin-tezkire-kismi.html>
- Kahraman, Mehmet (1996). *Divan Edebiyatı Üzerine Tartışmalar*, İstanbul: Beyan Yayınları.
- Kahraman, Seyit Ali (2010). *Güntümüz Türkçesiyle Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi 6. Kitap 1. Cilt*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kahraman, Seyit Ali ve Yücel Dağlı (2008). *Güntümüz Türkçesiyle Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi: İstanbul 1. Cilt 2. Kitap*, 5. bs., İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kaplan, Hasan (2014). Harften Sese Harften Görüntüye Bâkî'de Ses-Ahenk-Görüntü, *Türklük Bilimi Araştırmaları TÜBAR*, 36: 207-225.
- Kaplan, Hasan (2016). Mahallî Şairin Mahallî Coğrafyası: Kütahyalı Rahîmî'nin Şiirlerinde Yer Adları, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 17: 121-172.
- Kaplan, Hasan (2018). Münîrî'nin Şiirlerinde Harf Simgeçliliği ve Şairin Elif-nâmesi, *Uluslararası Amasya Şairleri Bilim Şöleni 04-06 Ekim 2018 Amasya Bildiriler Kitabı*, ed. M. Fatih Köksal-Sibel Murad-Mevlüt İlhan, Ankara: KIBATEK Yayınları, 177-208.
- Kaplan, Hasan (2022). Klasik Türk Edebiyatında Elifname Geleneği ve İsmail Hikmetî'nin Elifnameleri, *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 6/2: 437-484.
- Kaplan, Hasan (2023). *Bir Kılıcın Şiiri Lâ Seyfe İllâ Zülfikâr*. İstanbul: DBY Yayınları.
- Kaplan, Yunus (2010). Divan Şiirinde Ölüm Karşısında Âşıkların İstekleri, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5/3: 3-20.
- Kara, Mustafa (1996). Gülşeniyye, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 14, İstanbul: TDV Yay., 256-259.
- Karademir, Zafer (2014). *İmparatorluğun Açlıkta İmtihanı Osmanlı Toplumunda Kılıklar (1560 - 1660)*, İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Karaköse, Saadet (2017). *Nev'î-zâde Atâyî Divânı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 12.10.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194357/nevi-zade-atayi-divani.html>
- Kavruk, Hasan (2001). *Şeyhülislam Yahyâ Divânı*, Ankara: MEB Yayınları.
- Kaya, Bayram Ali (2011). Taşlıcalı Yahya, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 40, TDV Yay., 156-157.
- Kaya, Bayram Ali (2017). *Azmizâde Hâleti Divânı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 12.10.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196456/azmizade-haleti-divani.html>
- Kaya, Bülent (2008). *Divan Şiirinde At*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, Doğan (1994). Türk Halk Şiirinde Ölüm Sonrası Dilekler, *Millî Folklor*, 21: 57-63.
- Kaya, Hasan (2013). Divan Şiirinde Harf ve Kelime Oyunlarına Dair Bir Tasnif Denemesi, *İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 48: 71-114.
- Kaya, İ. Güven (2006). Yahyâ Bey'in Kasidelerindeki Tarihî Gerçekler, *Osmanlı Araştırmaları*, 28: 53-75.

- Kazan Nas, Şevkiye (2018). *Celîlî Divânı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 24.06.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-211944/celili-divani.html>
- Kazan Nas, Şevkiye (2020). Güneşin Meyvesi "Turunç"un Klâsik Türk Şiirine Yanışması, *Antalya Kitabı Antalya'da Doğa ve Medeniyet 3*, ed. Bedia Koçakoğlu-Diren Çakılcı, Konya: Palet Yayınları, 449-462.
- Kazan, Şevkiye (2008). Klâsik Türk Şiirinde Solduran Sop ile Dolduran Toplar, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3/1: 34-58.
- Kerslake Celia J. (1993). Celâl-zâde Mustafa Çelebi, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 7, İstanbul: TDV Yay., 260-262.
- Kılavuz, Ahmet Saim (1989). A'mâ, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 2 İstanbul: TDV Yay., s. 553-554.
- Kılıç, Filiz (2018). *Meşâirü'ş-şu'arâ*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 24.06.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-210485/asik-celebi-mesairus-suara.html>
- Kılıç, Orhan (2002). Osmanlı Devleti'nde Meydana Gelen Kitlıklar, *Türkler*, C. 10, ed. Hasan Celâl Güzel-Kemal Çiçek-Salim Koca, İstanbul: Yeni Türkiye Yayınları, 718-730.
- Kılıncı, Abdülhakim (2021). *Fuzûlî Divânı*, İstanbul: Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Kızıoğlu, M. Fahrettin (1992). *Osmanlı'nın Kafkas Ellerini Fethi*, Ankara: TTK Yayınları.
- Koçu, Reşad Ekrem (1959). *İstanbul Ansiklopedisi İkinci Cilt*, İstanbul: İstanbul Ansiklopedisi ve Neşriyat Kollektif Şirketi.
- Koçu, Reşad Ekrem (1969). *Türk Giyim, Kuşam, Süslenme Sözlüğü*, İstanbul: Sümerbank Kültür Yayınları.
- Konuk, Avni (2017). *Fusûsu'l-Hikem Tercüme ve Şerhi 1. Cilt*, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.
- Kosal, Vedat (2014). Osmanlı İmparatorluğu'nda Klasik Batı Müziği, *Yeni Türkiye Dergisi Türk Müsiki Özel Sayısı*, 57: 575-589.
- Köprülü, Orhan F. (1992). Bayrak, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 5, İstanbul: TDV Yay. s. 247-254.
- Kunos, İgnacz (1978). *Türk Halk Edebiyatı*, haz. Tuncer Gülsensoy, İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eser.
- Kurnaz, Cemal (1981). *Taşlıcalı Yahyâ Divânı'nda Kozmik Unsurlar*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurnaz, Cemal (1997). Siyah-beyaz Bir Tablo: Yahya Bey'in Bir Gazeli, *Divan Edebiyatı Yazıları*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kurnaz, Cemal ve Mustafa Tatçı (2001). *Ümmî Divan Şairleri ve Enverî Divanı*, İstanbul: MEB Yayınları.
- Kut, Günay ve Nimet Bayraktar (2003). *Şemsî Ahmed Paşa Şeh-nâme-i Sultân Murâd*, ed. Şinasi Tekin-Gönül Alpay Tekin, Doğu Dilleri ve Edebiyatlarının Kaynakları 56, Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü.

- Kutlar Oğuz, Fatma Sabiha (2017). *Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî Dîvânı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 11.10.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196126/arpaemini-zade-mustafa-sami-divani.html>
- Küçük, Murat (2017). Türk Mutfak Kültüründen Bir Sözcük: Güllaç, *DTCF Dergisi*, 57/2: 1163-1179.
- Küçük, Sabahattin (1994). *Bâkî Dîvânı*, Ankara: TDK Yayınları.
- Kütükoğlu, Mübahat S. (1997). Hatt-ı Hümayûn, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 16, İstanbul: TDV Yay., 485-488.
- Kütükoğlu, Mübahat S. (2018). *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, Ankara: TTK Yayınları.
- Le Strange, Guy (1900). *Baghdad During the Abbasid Caliphate: from Contemporary Arabic and Persian Sources*, Oxford: Oxford University Press.
- Macit, Muhsin (2017). *Nedîm Dîvânı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 24.06.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196897/nedim-divani.html>
- Mermer, Ahmet (2004). *Kıtahtyalı Rahîmî ve Dîvânı*, İstanbul: Sahhafklar Kitap Sarayı.
- Namlı, Ali ve İmdat Yavaş (1997). *İsmail Hakkı Bursevî- Kitâbü'n-Netice (C. I-II)*, İstanbul: İnsan Yayınları.
- Nasûhî's-Silâhî (Matrâkçî) (2014). *Beyân-ı Menâzil-i Sefer-i Irakeyn*, haz. Hüseyin Yurdakul, Ankara: TTK Yayınları.
- Okuyucu, Cihan (1994). *Cinânî Hayâtı Eserleri Dîvânının Tenkidli Metni*, Ankara: TDK Yayınları.
- Okuyucu, Cihan (2004). *Divan Edebiyatı Estetiği*, İstanbul: L&M Yayınları
- Onay, Ahmet Talat (2000). *Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Onay, Ahmet Talat (2009). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, haz. Cemal Kurnaz, İstanbul: H Yayınları.
- Onay, Ahmet Talat (2013). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü, Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, haz. Cemal Kurnaz, Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.
- Öğüt, Salim (2000). İhram, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 21, İstanbul: TDV Yay., 539-542.
- Önal, Ahmet (2016). Payitaht İstanbul'da Osmanlı Merasimleri, *Antik Çağ'dan 21. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi*, C. 3, Erişim tarihi: 23.11.2024 <https://istanbul-tarihi.ist/91-payitaht-istanbulda-osmanli-merasimleri>
- Özcan, Abdülkadir (2015). Macarların Kahraman Düşmanı Son Budin Valisi Abdurrahman Abdî Paşa, *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 5: 441-453.
- Özdemir, M. Ali (2004). İklim Değişmeleri ve Uygarlık Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bazı Örnekler, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6/2: 173-192.
- Özel, Ahmet (1989). Altın Oluk, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 2, İstanbul: TDV Yay., 537-538.

- Özer, Sait (2006). *Nânkî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin – İnceleme)*, Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgül, M. Kayahan (2021). *Bindik Bir Alamete Edebiyatımızda Otomobil Figürünün Belirşi*, İstanbul: Ötügen Neşriyat.
- Özkat, Mustafa (2005). *Kara Fazlî'nin Hayatı Eserleri Edebi Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Öztek, Özge (2004). *XVIII. Yüzyıl Divan Şiirinde Toplumsal Hayatın İzleri: Divanlardan Yansıyan Görüntüler*, Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öztoprak, Nihat (2010). Divan Şiirinde Giyim Kuşam Üzerine Bir Deneme, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 4: 103-154.
- Pakalın, Mehmet Zeki (1993). *Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, İstanbul: MEB Yayınları.
- Pakalın, Mehmet Zeki (2004). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-II-III*, İstanbul: MEB Yayınları.
- Pala, İskender (2002). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: L&M Yayınları.
- Pala, İskender (2008). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- Pala, İskender (2020). Mühr-i Süleyman, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 31, İstanbul: TDV Yay., 523-525.
- Pınarbaşı, Mehmet (2018). *Taşlıcalı Yahyâ Bey Divânında Geçen Savaş Unsurları*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü;
- Reyhanlı, Tülay (1983). *İngiliz Gezginlerine Göre XVI. Yüzyılda İstanbul'da Hayat*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Rûdânî (2012). *Büyük Hadis Külliyyatı – Cem'u'l-Fevâid*, ter. Naim Erdoğan, İstanbul: İz Yayıncılık.
- Sağroğlu, Şahin (2020). *Taşlıcalı Yahya Bey Divânı'nda Bezm u Rezm*, Yüksek Lisans Tezi, Hatay: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sağlam, Ayşe (2016). *Taşlıcalı Yahyâ Bey ve Hamsesi*, Doktora Tezi, Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sağlam, Mehmed Halil (2020). Sabahattin Ali'nin Şiirlerinde Dağ İmgesi, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 21/46: 86-101.
- Sarıççek, Ramazan (1991). *Taşlıcalı Yahya Bey Gencine-i Râz (İnceleme-Metin-Dizin)*, Ankara: Gece Kitaplığı.
- Sarıkaya, Erdem (2019). Yaşlılık Olgusu Bağlamında Taşlıcalı Yahyâ Bey'in Yaşlılık Gazeli, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5/18: 753-758
- Savran, Ömer (2009). Klâsik Şiirimizde Ölüm Teması ve Ölümle İlgili Bazı Âdetler, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2: 170-188.
- Sefercioğlu, Nejat (2017). *Divan Şiiri İncelemeleri ve Hocam Âmil Çelebioğlu İçin Yazdıklarım*, İstanbul: Hiperyayın.
- Soysal, Fikri (2007). *Rumeli Olay Türküleri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sungurhan, Aysun (2017). *Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkireti 'ş-Şu'arâ*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim

- tarihi: 23.10.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194494/kinalizade-hasan-celebi-tezkiretus-s-uara.html>
- Sümer, Faruk (2001). Kasım Paşa, Güzelce, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 24, İstanbul: TDV Yay., 547.
- Şentürk, Ahmet Atilla (1994). Osmanlı Edebiyatında Felekler, Seyyare, Sabiteler, *Türk Dünyası Araştırmaları*, 90: 131-180.
- Şentürk, Ahmet Atilla (1998). *Yahyâ Beğ'in Şehzâde Mustafa Mersiyesi Yahut Kanunî Hicviyesi*, İstanbul: Enderun Yayınları.
- Şentürk, Ahmet Atilla (2006). Klasik Şiir Estetiği, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C. I, ed. Talat Sait Halman vd., Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 349-390.
- Şentürk, Ahmet Atilla (2016). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu*, 1. Cilt, İstanbul: OSEDAM.
- Şentürk, Ahmet Atilla (2017). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu*, 2. Cilt, İstanbul: OSEDAM.
- Şentürk, Ahmet Atilla (2019). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu*, 3. Cilt, İstanbul: OSEDAM.
- Şentürk, Ahmet Atilla (2020). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu*, 4. Cilt, İstanbul: DBY Yayınları.
- Şentürk, Ahmet Atilla (2021). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu*, 5. Cilt, İstanbul: DBY Yayınları.
- Şentürk, Atilla (2023). *Osmanlı Şiir Kılavuzu*, 7. Cilt, İstanbul: DBY Yayınları.
- Şenyurt, Oya (2021). Osmanlı'da 'Siyah' Rengin Kullanımına ve Temsiliyetine İlişkin Bir İnceleme, *Sosyologca Dergisi*, 22: 43-53.
- Şeref Han (1971). *Şeref-nâme Osmanlı-İran Tarihi*, çev. Mehmet Emin Bozarslan, İstanbul: Ant Yayınları.
- Şükûn, Ziyâ (1984). *Gencine-i Güftâr Ferheng-i Ziyâ*, C. 2, İstanbul: MEB Basımevi.
- Taberî (1991). *Milletler ve Hükümdarlar Tarihi*, C. 2, çev. Zâkir Kâdiri Ugan, Ahmet Temir, İstanbul: MEB Yayınları.
- Tanrıkorur, Cinuçen (2006). *Osmanlı Dönemi Türk Müsiki*, haz. İsmail Kara, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tarlan, Ali Nihad (1970). *Zatî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı: II. Cild*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Tarlan, Ali Nihat (1992). *Hayâlî Divanı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Taş, Hakan (2010). *Vusûlî Dîvân [İnceleme-Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin]*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 20.09.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78409/vusuli-divani.html>
- Taş, Hakan (2014). Me'âlî Dîvânî'nda Harf Oyunları, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3/4: 81-95.
- Tatçı, Mustafa (2021). *Yünus Emre-Dîvân*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- TDEA (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi) (1981). Hasb-i hâl, C. IV, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tıraşçı, Mehmet (2015). Keşfü'l-Hümûm ve'l-Kürâb fî Şerhi Âleti't-Tarab İsimli Anonim Müsiki Eserinde Çalgılar, *Rast Müzikoloji Dergisi*, III-1: 59-79.
- Tökel, Dursun Ali (2016). *Divan Şiirinde Harf Simgeciliği*, 2. bs., İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakfı Üniversitesi Yayınları.
- Turan, Şerafeddin (1992). Şehzade Bayezid, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 5, İstanbul: TDV Yayınları, s. 230-231.
- Uludağ Süleyman (1991). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Marifet Yayınları.

- Uludağ, Süleyman (1998). Hırka, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 17, Ankara: TDV Yay., 373-374.
- Uludağ, Süleyman (2000). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Kabalı Yayınları.
- Uludağ, Süleyman (2003). Marifet, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 28, Ankara: TDV Yay., 54-56.
- Umur, Suha (2011). *Osmanlı Padişah Tuğraları*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Unat, Yavuz (2022). Kırânât, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 25, Ankara: TDV Yay., 436-437.
- Uzun Pekşen, Süreyya (2017). *Taşlıcalı Yahya Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*, Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uzun, Mustafa İsmet (2001). Kâbe, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 24, İstanbul: TDV Yay., 21.
- Uzun, Mustafa İsmet (2001). Kadir Gecesi, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 24, İstanbul: TDV Yay., 125-127.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1984). *Osmanlı Devleti'nin Saray Teşkilâtı*, Ankara: TTK Basımevi.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1988). *Büyük Osmanlı Tarihi*, C. 2, Ankara: TTK Yayınları.
- Ünver, A. Süheyl (1966). Çiçek Tarihimizde Türk Karanfilleri, *Türk Etnografya Dergisi*, 59: 5-12.
- Ünver, Niyazi (2020). *Gelibolulu Sürûri Dîvânı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 24.06.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-206284/edirneli-nazmi-divani.html>
- Üst, Sibel (2018). *Edirneli Nazmî Dîvânı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 24.06.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-206284/edirneli-nazmi-divani.html>
- Üstüner, Kaplan (2007). *Divan Şiirinde Tasavvuf*, Ankara: Birleşik Yayınevi.
- Üstüner, Kaplan (2008). Divan Şairlerinin Vasiyetleri, *EKEV Akademi Dergisi*, 35: 75-82.
- Varol, Mehmet Bahaüddin (2004). İslam Tarihinin İlk İki Asrında Simge Renkler ve Siyasi Anlamları, *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17/17: 111-126.
- Woodhead, Christine (2002). Süleyman Üzerine Görüşler, *Kanunî ve Çağrı Yeniçağda Osmanlı Dünyası*, ed. Kunt, Metin ve Christine Woodhead, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Yalçın, Ayhan (1981). *A'dan Z'ye Şifalı Bitkiler Ansiklopedisi, Ev İlaçları, Şifalı Sular*, İstanbul: Geçit Kitabevi.
- Yekbaş, Hakan (2010). Klasik Türk Şiirinde Bazı Halk İnanışları, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20/1: 155-184.
- Yekbaş, Hakan (2011). *Sebzî Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Doktora Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yeniterzi, Emine (1999). Divan Şiirinde Ölümüne Dair Bazı Hususlar, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5: 115-139.
- Yeşilbağ, Semih (2023). *Klasik Türk Şiirinde Dağlar*, Ankara: Akçağ Yayınları.

- Yetik, Erhan (1998). Hayret, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 17, İstanbul: TDV Yay., 60-61.
- Yıldırım, Ali (2007). Taşlıcalı Yahya ile Şeyhülislam Yahya Divanlarında Zühdi ve Harâbâtî Kelimelerinin Kullanımı, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17/2: 69-88.
- Yıldız, A. Vahap (2012). Osmanlılar'da Yazı Çeşitleri, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17/28: 47-62.
- Yılmaz, Yusuf ve Yahya Kadıgözü (2017). Küçük Buzul Çağı, Kuraklık ve Diğer Coğrafi Olayların Celali İsyanları Üzerindeki Etkileri, *Studies of The Ottoman Domain*, 7/12: 267-288.
- Yücel, Yaşar ve Ali Sevim (1991). *Osmanlı Klasik Döneminin Üç Hükümdarı Fatih-Yavuz-Kanuni*, Ankara: TTK Yayınları.
- Zülfe, Ömer (2008). Emri Divanında Harf Oyunları, *Kültür Tarihinde Gizli Diller ve Şifreler*, haz. Emine Görsoy Naskali-Erdal Şahin, İstanbul: Picus Yayıncılık, 265-276.
- Zülfe, Ömer (2009). *On Altıncı Yüzyıl Şairi Selâki ve Şiirleri*, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Zülfe, Ömer (2010). *Hecri Divân*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Erişim tarihi: 24.06.2024 <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78377/hecri-divani.html>
- <https://kurul.diyaret.gov.tr/Cevap-Ara/1310/sakal-birakmanin-ve-kesmenin-dini-hukmu-nedir> (Erişim tarihi: 12.08.2024)
- <https://kuran.diyaret.gov.tr/tefsir/Bakara-suresi/194/187-ayet-tefsiri> (Erişim tarihi: 12.08.2024)

BİR TAŞLICALI YAHYÂ MESELESİ

Amavutluk'tan devşirilerek İstanbul'a getirilmiş bir gencin hikâyesi bu. Adına Yahyâ denilen ancak taşlık bir yerden geldiğini söylediği için hafızalara Taşlıcalı Yahyâ olarak kazınan bu genç, on altıncı yüzyılda pek çok şairin arasından sıyrılıp ismini bugüne taşıyabilecek derinlikte şiirler kaleme almıştır. Bu şiirleri topladığı *Divan'ı* onun çok yönlü kimliğine ışık tutmaktadır. Katıldığı askerî seferleri uzun uzun anlatan ve şiirlerini epik bir mahiyete büründüren şair, savaş ortamındaki sevgilisini renkli elbiseler (âsumânî, gülgünü ve ak câmeler, gök destmâller, mâi ridâlar) içinde siyah atının üzerinde sunmayı ihmal etmez. Seferden sefere koşsa da tabiattaki güzellikleri bazen dekoratif bazen de hakiki bir öge olarak şiirine taşır. Bir sümbül yahut bir karanfil müstakil olarak şiirine konu olur. Uzun yıllar yaşamının verdiği tecrübeleri hikmetli söyleyişler ile taçlandırır, ileri yaşlarda dâhil olduğu tasavvufun etkisiyle şiirinin kapılarını sufiyane söyleyişe açar. Onu bazı şiirlerinde tevekkül ve teslimiyet içinde görsek de zaman zaman hâlden ve değerinin bilinmediğinden şikâyet ettiği de olmuştur.

Yahyâ'nın renkli ve çok yönlü kimliğinin ortaya konulduğu kimi zaman akademik kimi zamansa deneme üslubuna yakın sözleri bulabileceğiniz bu çalışma, okuması kolay ve zevkli kısa yazılardan oluşmaktadır. Bu yazıların amacı okuyucuya şair ve *Divan'ı* hakkında geniş bir perspektif sunmaktır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6063-73-0

9 786256 063730